

CRIME CRA R!SK ASSESSMENT

Základné informácie

Nástroj na hodnotenie rizika
recidívy trestnej činnosti

Čo je CRA?

CRA (angl. „Crime Risk Assessment“, slov. „nástroj na hodnotenie rizika recidívy trestnej činnosti“) je prediktívny nástroj na hodnotenie rizika recidívy trestnej činnosti osôb vo výkone trestu odňatia slobody do dvoch rokov od prepustenia z výkonu trestu odňatia slobody v podobe elektronického programu. Využíva kombináciu štatistických metód, klinických metód a intuitívnych metód a pracuje s údajmi zistenými o odsúdenom počas predchádzajúcej kriminálnej kariéry a priebehu aktuálneho trestu odňatia slobody.

CRA sa zaraďuje do skupiny hodnotiacich nástrojov, ktoré sa celosvetovo v justičnej praxi označujú ako tzv. nástroje na určenie rizík a potrieb hodnotenej osoby (angl. Risk and Needs Assessment Tools). V podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže nástroj CRA od 1. januára 2021 nahradil nástroj Hodnotenie rizika sociálneho zlyhania (HRSZ) okrem iného v procese hodnotenia odsúdeného ku konaniu o podmienkach prepustenia.

Kto a kedy CRA vyvíjal?

Vývoj CRA začal v rámci implementácie výskumného projektu Hodnotenie rizika sociálneho zlyhania (schválený generálnym riaditeľom Zboru väzenskej a justičnej stráže dňa 5. júna 2017) ako jedného z výskumných zámerov Koncepcie aplikovaného penologického výskumu na roky 2016 až 2026 a dlhodobej orientácie analyticko-výskumnej činnosti v podmienkach Zboru väzenskej a justičnej stráže. Hlavným cieľom výskumného projektu realizovaného riešiteľským kolektívom

10 riešiteľov z oblasti výkonu trestu odňatia slobody, sociálnej práce, psychológie a pedagogiky bolo modifikovať v tom čase v zbere používaný nástroj HRSZ. V štyroch projektoch fázach prešiel nástroj CRA externou odbornou konzultáciou na národnej a medzinárodnej úrovni, bol prezentovaný na viacerých vedeckých fórach (Európska kriminologická spoločnosť, Europris a i.) a najmä prešiel pilotným testovaním (overovaním v praxi) v troch samostatných nižšie uvedených katamnestických sledovaniach prognostickej „hodnoty“, validity a reliability nástroja.

Čo je obsahom CRA?

Nástroj CRA má dve modifikácie: CRA-CR a CRA-RU. Obsahuje celkovo 37 (CRA-CR) / 38 (CRA-RU) položiek so zameraním na kriminogénne rizikové faktory, ktoré majú stanovenú prediktívnu hodnotu vo vzťahu k recidíve trestnej činnosti. Zároveň obsahuje 4 (CRA-CR) / 5 (CRA-RU) obsahovo a kompetenčne samostatných sekcií (sekcie sú rozdelené podľa hodnotiteľov).

Za spracovanie položiek zodpovedá kolektív hodnotiteľov zložený zo sociálneho pracovníka, pedagóga, psychológa, pracovníka preventívno-bezpečnostnej služby a sociálneho kurátora-metodika Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (v prípade používania CRA v ústavoch zapojených do národného projektu Šanca na návrat). Hodnotitelia sú pri administrácii konkrétneho dotazníkového formulára (hodnotení konkrétneho odsúdeného) nezávislí a využívajú pri ňom informácie o kriminálnej kariére odsúdeného, charaktere trestnej činnosti, osobnosti odsúdeného, správaní počas výkonu trestu a pod.

Nástroj na hodnotenie rizika
recidívy trestnej činnosti

Pilotné testovania

Poradie	1.	2.	3.
Nástroje	HRSZ	HRSZ + CRA	CRA
Obdobie zberu dát	(1/2016 – 6/2016)	(9/2018 – 12/2018)	(10/2019 – 1/2020)
Počet respondentov	850	118	2 047

Čo je výstupom z CRA?

Výstupom nástroja CRA z konkrétneho diagnostického formulára je určenie miery rizika recidívy trestnej činnosti (nízka/stredná/vysoká) odborným väzenským personálom, tzn. resocializačná prognóza odsúdeného z pohľadu Zboru väzenskej a justičnej stráže.

Ako správne rozumieť výstupom z CRA?

Záverečný výstup nástroja uvádza celkové hodnotenie v rozptyle min. a max. počtu dosiahnutých bodov, a zároveň jeho % hodnotu. Kľúčovým je výstup úrovne rizika recidívy trestnej činnosti (nízke, stredné, vysoké) a tomu zodpovedajúca prognóza resocializácie (priaznivá, menej priaznivá, nepriaznivá).

Znamená to, že konečný výsledok hodnotenia odsúdeného predikuje potenciálnu recidívu trestnej činnosti odsúdeného po prepustení z výkonu trestu odňatia slobody, nie však jeho nebezpečnosť pre spoločnosť.

Komu sa sprístupňujú výstupy z CRA?

Obsah CRA (vrátane manuálu pre hodnotiteľov) je dôverný (chránený autorským právom) a bez súhlasu zodpovedného riešiteľa ho nemožno sprístupniť. Oprávnenému orgánu sa v rámci hodnotenia resocializačnej prognózy konkrétneho odsúdeného sprístupní len výsledok podľa kalibrovaného súčtu jednotlivých položiek. Je vecou oprávneného orgánu, či bude na výsledok stanovený diagnostickým nástrojom zboru prihliadať.

Porovnanie nástrojov

Nástroj	HRSZ	CRA CR/CRA RU
Počet položiek	13	37/38
Počet hodnotiteľov	1	4/5
Vývoj	Modifikácia zahraničného nástroja	Viacstupňový vývoj, Pilotné testovanie, Expertné posúdenie, Manuál
Forma	Printový dotazník	Digitalizovaný dotazník

Popis k výsledkom CRA

Nízka úroveň

rizika recidívy/priaznivá resocializačná prognóza znamená, že:

do 16 mesiacov od prepustenia sa vrátilo do výkonu trestu odňatia slobody celkom 4,40 % osôb s nízkym rizikom. Z 386 prepustených s priaznivou resocializačnou prognózou sa vrátilo do výkonu trestu z dôvodu spáchania nového trestného činu celkom 17 osôb.

do 22 mesiacov od prepustenia sa vrátilo do výkonu trestu odňatia slobody celkom 6,48 % osôb s nízkym rizikom. Z 386 prepustených s priaznivou resocializačnou prognózou sa vrátilo do výkonu trestu z dôvodu spáchania nového trestného činu celkom 25 osôb.

Stredná úroveň

rizika recidívy/menej priaznivá resocializačná prognóza znamená, že:

do 16 mesiacov od prepustenia sa vrátilo do výkonu trestu odňatia slobody celkom 15,32 % osôb so stredným rizikom. Z 1 142 prepustených s menej priaznivou resocializačnou prognózou sa vrátilo do výkonu trestu z dôvodu spáchania nového trestného činu celkom 175 osôb.

do 22 mesiacov od prepustenia sa vrátilo do výkonu trestu odňatia slobody celkom 19,88 % osôb so stredným rizikom. Z 1 142 prepustených s menej priaznivou resocializačnou prognózou sa vrátilo do výkonu trestu z dôvodu spáchania nového trestného činu celkom 227 osôb.

Vysoká úroveň

rizika recidívy/nepriaznivá resocializačná prognóza znamená, že:

do 16 mesiacov od prepustenia sa vrátilo do výkonu trestu odňatia slobody celkom 26,56 % osôb s vysokým rizikom. Z 305 prepustených s nepriaznivou resocializačnou prognózou sa vrátilo do výkonu trestu z dôvodu spáchania nového trestného činu celkom 81 osôb.

do 22 mesiacov od prepustenia sa vrátilo do výkonu trestu odňatia slobody celkom 33,11 % osôb s vysokým rizikom. Z 305 prepustených s nepriaznivou resocializačnou prognózou sa vrátilo do výkonu trestu z dôvodu spáchania nového trestného činu celkom 101 osôb.

Doplňujúce informácie:

Výskumnú kohortu tvorilo 2047 osôb vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré boli testované nástrojom CRA. Pilotné testovanie diagnostického nástroja začalo dňa 1. októbra 2019 a ukončené bolo dňa 31. januára 2020; prebiehalo vo všetkých ústavoch na výkon väzby, ústavoch na výkon trestu odňatia slobody, ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých a v nemocnici pre obvinených a odsúdených. Osoby, ktoré boli opäť vo výkone trestu odňatia slobody, avšak nedopustili sa spáchania nového trestného činu, boli z kohorty vyňaté (214 osôb). Zber dát k 31. januáru 2023.

Popis k výsledkom CRA

Ďalšie nástroje hodnotiace riziká a identifikujúce potreby väznených osôb využívané Zborom väzenskej a justičnej stráže

Okrem „Nástroja na hodnotenie rizika recidívy trestnej činnosti“ (CRA) boli v rámci Národného projektu Šanca na návrat vyvinuté a pilotne overené dva ďalšie nástroje – nástroj na hodnotenie rizika spôsobenía závažnej ujmy bezprostredne po prepustení z väzenského zariadenia („Hodnotenie rizika opakovaného násillia“ skr. HRON) a nástroj na identifikáciu potrieb v oblasti absolvovania špecializovaného resocializačného programu („Indikačný nástroj“ skr. IN).

Nástroj Popis	HRON	IN
Zameranie/účel	skriningový nástroj na hodnotenie rizika nebezpečnosti (spôsobenia závažnej ujmy) pre spoločnosť bezprostredne po prepustení z väzenského zariadenia (orientuje sa najmä na osoby odsúdené za násilnú trestnú činnosť)	skriningový nástroj určený na indikáciu/zaraďovanie odsúdených do vybraných špecializovaných resocializačných a výchovných vzdelávacích programov
Pilotné overovanie/ počet	áno/2	áno/1
Počet položiek	15	5 položiek pre každý ŠRaVVP

Aktuálne prebieha vývoj ďalších nástrojov hodnotiacich riziko, a to nástroja na hodnotenie rizika násilného správania vo väzenskom zariadení a nástroja na hodnotenie rizika úteku z väzenského zariadenia.

Vybrané publikácie k CRA

ĽORKO J., LULEI, M. 2017.

Hodnotenie rizika sociálneho zlyhania.

Risk assessment of social failure.

Vyd. údaje: Bratislava : Referát penologického výskumu
GR ZVJS , 2017, [1. vyd.], 27 s. [CD-ROM].

ISBN 978-80-972856-0-9

GRIGER J., LULEI M., ĽORKO J. 2018.

Aktuálne hodnotenie rizika sociálneho zlyhania väznených osôb v podmienkach Slovenskej republiky.

Vyd. údaje: Kriminologické dny 2018 [elektronický
dokument] : zborník z 6. ročníku mezinárodnej konferencie.
Olomouc : Iuridicum Olomoucense, 2018, s. 287-301 [online].

ISBN 978-80-88266-15-0

KEMSHALL et al. 2015.

Offender Management User Guidance Assessment and Management of Serious Mobile European Criminals.

SOMEK, 2015, 139 p.

LULEI, M. 2014.

Selected aspects of criminal policy and tools to measure recidivism risk in probation.

Vyd. údaje: dostupné online: [http://alis.uniba.sk:9909/lib/
item?id=chamo:320318&fromLocationLink=false&the-
me=EPC](http://alis.uniba.sk:9909/lib/item?id=chamo:320318&fromLocationLink=false&theme=EPC)

LULEI, M. 2021.

Rizikové faktory trestnej činnosti. Risk Factors of Crime Committing.

Bratislava: Iris, 148 s. ISBN 978-80-8200-087-3.

Nástroj CRA-RU sa modifikoval a využíva sa
v rámci národného projektu Šanca na návrat.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu
a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci
Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk

Kontakt:
cra@zvjs.sk
martin.lulei@zvjs.sk
jakub.lorko@zvjs.sk
jozef.griger@zvjs.sk